

Jiří Voskovec, Jan Werich - Hry Osvobozeného divadla

Literatura

Zasláno od: Dakob

Datum zveřejnění: 17.1.2007

JIŘÍ VOSKOVEC (1905 - 1981)

JAN WERICH (1905 - 1980)

HRY OSVOBOZENÉHO DIVADLA (1954)

Voskovec, J., Werich, J.: Hry Osvobozeného divadla, Československý spisovatel, Praha, 1958, třetí vydání

Tato knížka obsahuje čtyři hry: Osel a stín, Balada z hadrů, Rub a líc, Těžká Barbora.

OSEL A STÍN (1933)

Jedná se o satiru, která kritizuje úřady a byrokracii, manipulovatelnost lidí, ale hlavně varuje před nejrůznějšími vůdci, kteří jsou schopní lidi zmanipulovat – konkrétně je jmenován Hitler a Musolini. Inspirací pro toto dílo byl příběh řeckého satirika Lúkiana, který se zmiňuje o antickém městě Abdéra, které bylo považováno za Kocourkov. Ve stejném místě se odehrává také děj tohoto dramatu.

Hlavní postavy – Hippodromos – Velmi temperamentní muž, který měl dobré postavení ve společnosti. Jeho žena Hekatomba ho podváděla s Rekordiklem, kterého považoval za největšího přítele.

– Kontokorentos – Průmyslník, který dokázal získat politickou moc. Obchodoval s otroky.

– Skočdopolis, Nejezchlebos – Viníci celé události, která se v Abdéře odehrála. Jejich spor byl zneužit k získání politické moci. Oni dva byli neškodní, malí živnostníci.

Aténský zubař Nejezchlebos přijel do Abdéry, aby zde vybral peníze od pacientů, kteří mu byli dlužní. Najal si oslaře Skočdopola, který ho do Abdéry dovezl na svém oslu. Ovšem na místním tržišti se všichni raději schovali, než aby museli platit, a tak Nejezchlebos zjistil, že přijel zbytečně. Rozhodl se tedy počkat, až se někdo objeví a mezitím ulehl do stínu pod osla. V tom se ozval Skočdopolis, že by mu měl za stín zaplatit, neboť osel je jeho a stín tedy také. Celému sporu přihlíželo stále více lidí, až se nakonec oba oponenti ocitli u soudce Paprikida. Tomu se podařilo

zjistit, že oba dva se živí bez licence, tedy načerno, osla jim zabavil a poslal je do vězení. Dlužno říci, že když oba živnostníci zpozorovali, jak jim spor přerostl přes hlavu, chtěli jej ukončit, ovšem Paprikides za to požadoval vysoké poplatky, na které ani jeden z nich neměl peníze.

Díky tomu, že jejich spor byl poměrně vyhlášený a hodně sledovaný, inspirovalo to dva muže, toužící po moci: Hippodroma, který byl velmi temperamentní, ale trpěl také komplexem méněcennosti, a Kontokorenta, což byl vypočítavý průmyslník, který obchodoval s otroky. Abdérský lid se rozdělil na dva tábory, které stály proti sobě – Oslaře a Stínaře.

Kontokorentos se rozhodl získat politickou moc následujícím způsobem. Podplatil žalávníka, aby tajně propustil zubaře Nejezchleba (představitel druhého tábora – Stínařů) a řekl mu, aby se dostavil na radnici. V tu chvíli by Kontokorentovi lidé měli zapálit radnici – dopadený žhář by tak byl zubař, Hippodromův klient. Tak by začala občanská válka, kterou by Kontokorentos musel vyhrát.

Jenže plán nevyšel úplně přesně. Když Nejezchlebos utíkal, osvobodil při té příležitosti i Skočdopola, se kterým se ve vězení usmířil, a oba zamířili do domu Rekordikla, kam se měli podle domluvy dostavit. V tuto chvíli se děj značně zaplétá, což je zdrojem komiky. Do domu totiž vejde Rekordiklova milenka Synekdocha a také Hippodromos se svojí ženou Hekatombou, která je taktéž Rekordiklovou milenkou.

Nakonec se zubař s oslařem rozhodli osla zabít, aby tak všechny problémy skončily. S jeho smrtí se ovšem jen velmi těžce smířovali oba političtí vůdci, totiž Kontokorentos a Hippodromos. Abdérský lid chce viníky potrestat, protože je připravili o jejich modlu. Kontokorentos s Hippodromem se za osla převlékli a dopřáli tak lidem osla, který uměl i mluvit. Lid byl nadšen a osla považoval za svého vůdce.

Pak se v příběhu ocitl bůh Dionýsos, který je v podstatě vypravěčem celého příběhu. Objevil se zcela nečekaně a ukázal Abdérským, že osel není skutečný. Rozhorlený dav osla zabil snědl.

TĚŽKÁ BARBORA (1937)

Děj této hry se odehrává ve středověku ve městě Eidamu a v přilehlém Yberlandském lese.

Hlavní postavy – Kristian van Bergen – starosta města Eidamu

Hans Bols – hejtman města

Gustav – učitel, vzdělaný, pedantský

Příběh začíná v jedné eidamské hospodě, která patří místnímu starostovi Van Bergerovi. Ti se spolu s Hansem a cizincem Peterem opili. Peter byl ve skutečnosti zvěd, který pocházel ze sousedního Yberlandu a byl plukovníkem tamější armády. V Eidamu se mu podařilo získat si přízeň starostovy ženy. Když odjel zpět za hranice, chtěla za ním utéct.

Mezitím dal jeden yberlandský setník rozkaz dvěma žoldnérům, aby přepadli vůz, který bude projíždět lesem. Místo toho přepadli vůz, ve kterém se vracel Peter a převážel pro jejich armádu nějaké zboží. Zalekli se špatně zplněného rozkazu a utekli i s vozem do Eidamu. Zde ovšem způsobili pozdvižení: Vůz zaparkovali na tržišti a prodavači si začali stěžovat u starosty. Starosta měl stále ještě kocovinu a navíc zjistil, že mu utekla žena. Ovšem v tu chvíli již přímo na tržišti začal situaci řešit hejtman Hans. Vylezl na vůz a propadl se do jedné z beden. Při vyprošťování se bedna rozbila a vypadlo z ní velké bronzové dělo, na kterém bylo napsáno Těžká Barbora. Nález způsobil ve městě pozdvižení. Žoldnéři byli považováni za lupiče a pašeráky a byli odsouzeni. Eidamští svolali schůzi, na které se dohodli, že dělo roztaví a vyrobí z něj sochu hejtmana Hanse, protože díky němu

se Těžká Barbora našla.

Mimo jiné se také hejtman dozvěděl, že starostovi utekla žena. To mu posloužilo jako záminka k tomu, aby starosta odsouhlasil odlítí sochy hejtmana v životní velikosti.

Do města tedy přijel znovu Peter, ale přestrojený za umělce, aby vymodeloval Hansovu sochu. Peter však chtěl dělo zničit a při té příležitosti zdemoloval radnici. Žoldáci na to přišli a odhalili také jeho pravou totožnost. Ale jistý zámecký pán, který také bydlel v Eidamu, u sebe Petera, kterému hrozil soud, schoval. Řekl, že jestli neodsoudí oba žoldáky i učitele k smrti, prozradí na konšely nejrůznější tajnosti. Konšelé tedy souhlasili.

Přesto se žoldákům podařilo z vězení utéct a varovat lidi před tím, že se k nim blíží nepřátelská armáda. Pomocí děla a těžkého syra se jim podařilo Yberlandské rozpráshit.